SỐ THỨ 1468 NGÀY THỨ TƯ 15 MARS 1922 NĂM THỨ MƯỜI

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 71

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

	HANOI						
	1 tháng	3 tháng	6 tháng	1 năm	1 tháng	3 tháng	6 tháng
Một năm. .	6$00	5$90	6$30	6$30	6$60	6$60	9$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50	
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25	
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef: PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique: TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

4e page

Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

SOUSCRIVEZ A L'EMPRUNT INDOCHINOIS EN PIASTRES
MUA NHA QUỐC-TRÁI ĐÔNG-PHÁP TÍNH BẰNG BẠC
Đông-Pháp quốc-trái chi-phiếu
元銀算票債公法東貝宣

GIA-TỘC VỚI XÃ-HỘI

Nước ta gần đây cái giây liên-lạc trong gia-tộc đã thấy chùng, thấy dần dần dần mà không được bền chặt khăng-khít như xưa nữa. Có người nói: Thế-giới văn-minh một ngày một tiến-bộ, thì nhân-loại trí-thức cũng một ngày một mở mang ra, tư-tưởng cũng một ngày một rộng thêm ra; cái thân của con người ta bây giờ là cái thân chung của xã-hội mà không phải là cái thân riêng của gia-tộc nữa; cho nên cái mục-đích đời người bây giờ không thể lấy gia-tộc làm khu-vực mà phải lấy xã-hội làm trung tâm. Câu nói ấy mới thoạt nghe tưởng là có lý mà xét kỹ ra thật có một cái lầm to; nếu biết gia tộc với xã-hội có quan hệ mật-thiết với nhau là thế nào, thì càng lưu-ý về cái vấn-đề xã hội bao nhiêu lại càng phải chú trọng về cái vấn-đề gia-tộc bấy nhiêu mới phải.

Điều quan hệ thứ nhất là gia-tộc có cái công dụng kế tục sinh mệnh cho xã-hội. Cái sinh-mệnh của xã-hội là giống người, mà sinh sản và dưỡng-dục thành người là cái chức-vụ riêng về gia-tộc; những chức-vụ khác, các phần-tử trong xã-hội còn có thể gánh vác lẫn cho nhau, đến cái chức-vụ này thì ngoài gia tộc không có cái cơ-quan nào trong xã-hội kinh-lý nổi. Ta thử xét khắp trong thế-giới, có cái xã-hội nào là không bởi có gia-tộc mà tự nhiên chế tạo ra được trai lành gái tốt hết đời nọ truyền sang đời kia không? Cái nguồn suối sinh mệnh của xã-hội bao giờ cũng phải từ trong gia-tộc chảy ra; nếu cái chế-độ gia-tộc mà không còn, thì cái sức sinh thực của xã-hội thế nào cũng phải tiêu mòn suy sút. Coi ở các nước Âu Mỹ, gần đây, vì cái « dục thân-chủ-nghĩa » thịnh-hành, cái số người bất hôn bất dục càng ngày càng nhiều mà trong xã-hội đã có cái lo nhân-khẩu giảm kém, ấy tức là minh chứng vậy.

Điều quan-hệ thứ hai nữa là gia-tộc có cái công-dụng bảo-tồn sản-nghiệp cho xã-hội. Gia-tộc không những là nguồn suối sinh-mệnh của xã-hội, mà nhất thiết những sản-nghiệp hữu-hình và sản-nghiệp vô-hình của xã-hội cũng nhờ có gia-tộc mà được vĩnh-viễn lâu dài; như ruộng đất của nhà, tiền-tài, khí-cụ, thuộc về những cái sản-nghiệp hữu hình như thế, ông truyền cho cháu, cha truyền cho con, đời trước kế tiếp đời sau, làm cho những vật sinh-hoạt mà yêu của đời người bao giờ cũng vẫn lưu-tồn trong xã-hội; còn thuộc về những sản-nghiệp vô hình như ngôn ngữ, ý-chí, đạo-đức, tôn-giáo, phong-tục, nghệ-thuật, văn-học phát minh, phần nhiều cũng tự trong gia-tộc, con nối nghiệp bố, cháu nối nghiệp ông, em bắt chước anh, bé bắt chước lớn, mà trong xã-hội mới thành ra có được cái cuộc lịch-sự tốt đẹp vẻ vang. Vậy thử hỏi bao nhiêu sản-nghiệp của xã-hội, về phương-diện vật-chất cả về phương-diện tinh-thần nữa kỳ-thác ở nơi nào bền chắc mà giữ-mãi được đời đời? Ấy chính những gia-tộc là những sở tàn-trữ rất vững bền chắc chắn vậy.

Điều quan-hệ thứ ba nữa là gia-tộc có cái công dụng tiến-hóa xã-hội. Theo hai lẽ trên nói, thì sinh-mệnh và sản-nghiệp của xã-hội thảy đều bởi gia-tộc gây nên; nói tóm lại là có gia-tộc mới có xã-hội vậy; không những thế, gia-tộc đã gây thành xã-hội, lại giúp cho xã-hội được ngày càng tiến hóa thêm lên. Ta thử xét những công-nghiệp tiến hóa ở trong xã-hội, gì chẳng bởi cái tinh-thần hỗ trợ, cái tình tình tự ái, cái quan-niệm trật-tự, cái lý-tưởng công-bình, cái năng lực trị-sự mà phát sinh ra? Vậy thử hỏi những cái nguyên-chất ấy xuất sản ở từ đâu? Ở trong một cái gia-tộc tốt, cha hiền con thảo, anh bảo em nghe, chồng xướng vợ tùy, trên hòa dưới thuận, làm ăn vui vẻ, trong ấm ngoài êm, thật gồm có đủ bấy nhiêu nguyên chất; nhờ có những cái nguyên-chất ấy mới kết cấu thành ra được một cái xã-hội có ơn nghĩa liên-lạc nhau, có lễ vạn tiện-hợp nhau, có những việc công-ích công-lợi để bảo trợ nhau; trong gia-đình thêm được một người hiếu-từ thuận-tôn, tức là trong xã-hội thêm được một vị hiền-nhân quân-tử; những tập-quán tốt của một cái gia-môn túc-mục khuếch-sung ra tức là những công việc hay của một cái thế giới hòa-bình vậy.

Xem thế thì biết gia-tộc quả là nền gốc của xã-hội; nền có vững thì lâu dài mới có thể kiên-trúc, gốc có bền thì cành lá mới có thể tốt tươi; gia tộc không duy-trì, thì xã-hội mong gì phát đạt. Đến cái ngày lễ giáo đã lãng-di, luân-thường đã điên-đảo, cái chế-độ gia-tộc đã cực kỳ bại-hoại; thì cái cơ-sở xã-hội lâu sao mà khỏi động-đảo. Cái ngày ấy ở nước ta cũng đã sắp tới nơi rồi! Ta phải cố làm thế nào mà đắp cái nền cho vững, vun cái gốc cho bền; cái đó phong bạc tục đường như ngọn nước vỡ bờ; ta phải đem cái « gia tộc chủ-nghĩa » làm một cái đê để vớ hình mà chắn cái làn sóng đời phong bạc tục kia khỏi tràn ngập mất cái quốc-túy mấy ngàn năm, làm cho cha mất từ, con mất thảo, anh mất nhường, em mất cung, gái phụ nghĩa quên chồng, trai bạc tình bỏ vợ, mà thành ra một cái xã hội tro lạnh khói tàn.

Ai là người để tâm vào xã hội, có thâm tư viễn-lự, trông thấy cái giây liên-lạc trong gia tộc nước nhà lất-la lất-léo còn bằng sợi tóc như thế mà lại chẳng thương tiếc ngậm-ngùi hay sao? lại chẳng lo dăng buộc lại cho bền cho chắc, nỡ để dứt cho đành hay sao? Nhân tâm thế-đạo là trách-nhiệm ở những bậc sĩ-phu; xin đừng nhàng bỏ cái trách-nhiệm này, chính cũng là cái trách-nhiệm rất trọng đối với xã-hội vậy.

P.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 14 Mars 1922

Hội-đồng các nhà giám-định Đồng-minh bội

Các báo-quán nói rằng ngày hôm thứ hai 20 Mars các nhà giám-định Đồng-minh bội nghị ở Londres, và ngày thứ tư có các quan Agnetau và thượng-thư sở hội nghị ở Paris, để xem xét việc hoán-cải tờ hòa-nghị Sèvres để khôi phục lại cuộc hòa-bình ở cõi Đông-Âu.

Ban linh năm 1922

Ngày 10 Mai sẽ gọi một phần thứ nhất về ban linh năm 1922.

Hội-đồng Bồi-thường

Từ nay hội-đồng bồi-thường có thể xem xét được các vấn-đề của các chánh-phủ Đồng-minh giao cho một cách tiện lợi.

Báo *Les Débats* nói rằng trước nhất hội-đồng sẽ ấn-định số tiền của nước Đức sẽ phải nộp về năm 1922, xem xét cái đơn Đức xin triển hoãn trả khoản và phúc lại bức thư của Đức ngày 28 Janvier; sau thì hội-đồng sẽ xét các khoản bảo-chứng của Đồng-minh sẽ yêu-cầu nước Đức; sau cùng hội-đồng sẽ xét lời các quan tài chính thượng thư Đồng-minh bàn về việc đặt một trái-khoản liệt-quốc cho nước Đức.

Việc Nam-phi-châu

Chánh-phủ Nam-phi-châu tại Johannesburg có bá-cáo đem hôm chủ nhật rằng quân lính của chính phủ lên hai không mấy và mất nào cũng tiến cả. Tù binh của quân lính chánh-phủ bắt được hiện nay cộng được hai nghìn hai người. Hai đầu lĩnh phản-loạn bị vây hai ngày hôm nay ở Briton và Auckland Pack hiện đã giải vây được rồi.

Thuế xuất cảng

Mới có chỉ-dụ bãi thuế xuất cảng ngựa, la, lừa, gà, vịt, bánh sữa, bơ.

Nhà kỷ-niệm ông Gustave Flaubet

Ở Carthage đã làm lễ kỷ-niệm bách chu niên ông Gustave Flaubert.

Quan Thống-chế Joffre

Quan Thống-chế Joffre đã khởi-hành ở Trung-hoa để đi sang Mỹ-châu. Nhân-dân Đại-pháp ở Thượng-hải đã gửi ngài một tràng nghìn quan để nhờ ngài tỏ cấp cho một xã bị tàn phá.

Bàn giao nước và Thái-binh-dương

Trong một bức thư của quan thái-thượng Hoa-kỳ viết cho viên Hán-tu tổng Dân-chủ tên là M. Underwod, ngài có nói rằng nếu Nguyên-lão nghị-viện không sang chuẩn bàn giao-ước Thái-bình-dương thì được lắm một cái họa lớn cho thế-giới. Ngài lại nói trong việc soạn bàn giao-ước ấy, thực phải bộ Hoa-kỳ không có theo một bản giao-ước của nước Anh hay nước Nhật soạn sẵn. Thực thế, chánh-phủ Hoa-kỳ vẫn bá cáo từ trước khi cuộc hội-đồng khai nghị rằng Hoa-kỳ yên-cầu phải bỏ bản Anh Nhật liên minh đi và Hoa-kỳ không có dự vào cuộc liên minh nào có thể bắt buộc Hoa-kỳ phải dàng đến bình khí. Bản giao ước Thái-bình dương thực là giản dị và phân minh. Dầu ai phản đối bản giao-ước ấy thế nào cũng không làm cho bản giao ước ấy có thể hiểu lầm được. Ông nguyên lão nghị viên Underwod đọc xong bức thư ấy, thì ông cổ vũ đảng Dân-chủ nên ủng chuẩn tờ giao ước ấy, tuy ông cổ động lời lẽ rất hoạt bát, nhưng số các ông nghị-viên ưng chuẩn xem chừng còn ít lắm.

Cuộc hội đồng Gênes

Ngày 20 Mars này các nhà giám-định của nước Pháp, nước Anh, nước Ý, nước Nhật, nước Bỉ, sẽ hội-nghị để soạn bản chương trình chuyên-môn về cuộc hội nghị Gênes.

Nhà điện-báo của chánh-phủ Xô-viết có đăng một bài bá-cáo của chánh phủ Xô-viết nói rằng nếu chánh-phủ Lý không được cử đại-biểu đến dự-nghị cuộc hội-đồng của các nhà giám định thì chánh-phủ Lý sẽ không cử đại-biểu đến dự cuộc hội nghị Gênes nữa. Trong lời bá-cáo Lý lại nói rằng nếu nước Nga không dự cuộc hội-nghị Gênes thì cuộc hội-nghị Lý không thành-công được, mà chắc là thế-giới lại xảy ra cuộc chiến tranh.

Tại nước Yougoslavie

Các nhà giám định bản các nước về cuộc Tiền đồng-minh để hội-nghị ở Belgrade ba ngày. Các nhà giám-định đã xét các lời đình-quyết của ba ban tiểu hội đồng đã dự soạn về cái vấn-đề vận tải kinh-tế và tài chính.

Báo *Politica* có nói xem như cuộc hội-đồng ở Belgrade thì biết rằng các nước về cuộc tiền-đồng-minh thực là đồng-tâm hiệp ý với nhau.

Tình hình xứ Maroc

Mấy tờ báo Tây-báo như có đăng những việc luận-thực kia khác ở miền Maroc, về quyền Đại-pháp; những xét ra những tin ấy toàn là những tin đồn sai cả không có điều chi là đích xác.

Tại đình quan Giám-quốc

Ngày hôm thứ hai, quan Giám-quốc đã tiếp bà tước Sforza, đại-sứ nước Ý ở Paris. Bà-tước có đệ trình quan Giám-quốc những ủy-nhiệm trạng của bản chánh-phủ.

Quan đại-sứ và quan Giám-quốc có đọc diễn văn tỏ tình thân ái của hai nước Pháp và Ý đối với nhau.

Quốc-trái Đại-Pháp — 3 %. 59 30
4 %. 1918 64,25. — 5 %. 78,25 — 5 %. 1920. — 92, 75. — 6 %. 1920 94.

Cuộc Quốc-trái này chỉ các đến 12 vạn người mua mà thôi, nghĩa là trong một cõi Đông-Pháp một nghìn người mới được có 6 người mua. Như thế thì chắc là không đủ để mà bán cho khắp mọi người: ai muốn được trúng số một vạn, phải nên mua về ngày kẻo chậm.

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Việc giáo-dục ở một chốn nông-thôn bên nước Mỹ

Ở nước Mỹ trong châu Mississipi có huyện Conity diện-tích chỉ dài ba mươi tám Anh-lý, khoát hai mươi ba Anh-lý, nhân-khẩu chỉ một vạn, toàn là người làm ruộng cả. Một cái địa-phương nhỏ như thế mà việc giáo-dục chính-trị hoàn-toàn, nghiêm-nhiên có tiếng nhất trong giáo-dục-giới toàn quốc. Đời nay ở nước nào cũng vậy, cái cảnh giáo-dục chẳng là cứ trong về chốn thương-thôn hơn cả ư? Nếu ở địa-phương nào mà việc giáo-dục cũng chỉnh-bị hoàn-toàn được như huyện ấy cả thì còn gì tốt bằng.

Năm 1911, trong huyện chỉ có tám mươi sáu cái nhà trường, mỗi trường có một lớp học; hiện thời có thêm hai mươi ba sở nữa, mà số nào kiến trúc cũng rất rộng lớn; trong các trường đều có một cái đài-kỷ-niệm to lắm, những đồ thể-thao thiết-bị đều cả. Trên các trường lý có lập một trường cao-đẳng nông-nghiệp học-đường, trong có ba sở nhà cho con gái, một sở là giảng-đường, ngoài có cái thảo-trường rộng bảy mươi hai mẫu Anh, để cả cho lúa, chuồng trâu, chuồng lợn, chuồng gà, thảo-trường đó để cho học-trò giồng giọt, cứ ngày chủ nhật thì giảng nghĩa cho nghe, mỗi tháng một định; học-trò con gái thì phải làm những việc gia-chánh; những rau quả, trứng gà, sữa bò và thịt dùng trong nhà trường đều tự thảo-trường đó cung-cấp không thiếu; học-trò con gái lại làm thành đồ hộp để dùng về mùa đông.

Phàm những học-trò ở các trường trong huyện tốt nghiệp rồi đều vào cao-đẳng nông-nghiệp học-đường; vì thế mà nhà trường mấy thành là một cái trung-tâm-điểm giáo-dục trong huyện. Ông châu-trưởng châu Mississipi cổ-động trong cả châu đều bắt chước theo cái chế-độ giáo-dục huyện ấy; hiện trong châu đã có đến bốn mươi huyện làm theo như thế mà được có thành tích rất tốt.

Có một điều đáng chú ý là những công việc ấy tự dân trong huyện trù-liệu lấy; khéo nhất là các trường trong huyện đều vị-trí đắc-nghi, tiện cho người chốn thương-thôn đi học; lại nhân người trong huyện là thân làm ruộng cả, nên lập một trường nông-nghiệp cao-đẳng để đào-luyện cái tri thức về sự canh-nông; cách giáo-dục thích-nghi như thế, thật là một cái mô-phạm giáo-dục rất tốt cho các nơi hương-thôn khác vậy.

Sự giáo dục tiến-bộ ở nước Anh

Ở nước Anh hội « Toàn-quốc manh-nhân giáo-dục » đã khai-hội xong; có lời báo-cáo của hội-nghị hiện thời trong thành Luân-đôn đã đắc cử thấy được tám trường, nông cả học-trò ba trăm mười lăm người; riêng ủy-ban của chánh-phủ một năm chu cấp năm vạn năm nghìn bảng; những khí-dụng phát-minh mới trong các trường dạy mánh-nhân năm nay có nhiều hơn một năm trước.

Nữ-đồng tử-quân nước Anh gần đây cũng tiến-bộ lắm; toàn-quốc đã đặt một cái hiệp-hội để trù-định những phương-pháp tiến-hành; ngày tháng bảy năm ngoái, những thủ-lĩnh nữ-đồng tử-quân ở các xứ họp nhau tại Luân-đôn, chủ-trương xin trong các trường học con gái đặt mỗi trường một người làm lĩnh-tụ.

Việc bổ tập giáo-dục ở nước Anh cũng phát-đạt hơn trước; hiện ở Tô-cách-lan có đến 176 chỗ tập thành hội « nhi-đồng hạnh-phúc » sáng biện những trường học công-nghệ; các công xưởng xuất học phí giúp cho công-nhân đi học được đến 2000 người.

LỜI ĐÀN BÀ

Văn-chương nữ-giới thế nào là chính đáng?

Kỳ trước em đã nói về cái thông bệnh văn-chương của nữ-giới và hứa sẽ xin nói văn-chương thế nào là chính đáng. Cũng tự biết rằng đó là một vấn-đề to tát, phi người có kiến-văn rộng, học-thức nhiều và có công phu khảo cứu mới có thể bàn đến được; em đây là kẻ quê mùa, học hành được mấy mà đã dám bàn đến sự cao xa. Ngặt vì em thấy văn-chương của nữ-giới mới bỗ nhóm lên mà cái thông bệnh đó đã nảy nở ra một cách gớm ghê như thế, nên cực chẳng đã mà em phải nói ra một đôi lời, cũng là cái lẽ không ủng được đó thôi; chứ dám mong gì có thể bổ ích cho ai, bổ cải miệng hoài đó.

Văn-chương có chính đáng một cớ gì, thì dù nam-giới hay nữ-giới cũng đều phải theo cái mục-đích thế cả. Nhưng cái cớ mà em nỡ-dĩ cầm-cạch khẩu-khoản nói ra đây, thì ngoài ra không biết, hãy xin nói riêng về phần nữ-giới ta mà thôi. Em mong rằng các bạn đồng-chí ta sẽ biểu-đồng-tình với em đây, góp ý-kiến thông-minh mà cùng em tán thành, thì học mấy văn-chương nữ-giới nước nhà mới có cơ thành lập được, gió đời là theo được cái gương qui báu của các bậc tài-nữ đời trước, và mở mang cái đường lối cho xã-sau này thì chẳng là một việc nghĩa-vụ đáng nên làm của nữ-giới ta lắm ru.

Em cần nhớ năm em bàn đến vấn-đề này, em ở nhà quê có ra thăm bè gỗ tại Hà-thành, ông đương-cục là một nhà thi-sĩ có tiếng, thấy em có học hành đôi chút và có tập làm thơ văn, nên có lòng yêu em lắm. Đến chiều mát lên chơi hỏi tây có cho vài người con và em đi theo. Khi lên đó ngoạn-cảnh thì ông dượng em có đọc nhiều thơ của người xưa vịnh cảnh Tây-hồ, bài nào cũng hay, nhưng em chỉ nhớ có hai bài của bà Hà-thị (1) và của cô Hồ-xuân-Hương, vì rằng em nghĩ trong nữ-giới mà có người giỏi thơ như thế, nên em riêng nhớ để làm kỷ-niệm. Cũng trong sao nhãng ngâm thơ là cái thói thường của các nhà văn-tự nên cũng nhớ lấy và thỉnh thoảng ngâm nga cho vui đó thôi, bỗng nay em bàn đến văn-chương của nữ-giới, em lại nghĩ đến hai bài thơ của hai nhà tài-nữ ấy thì em mới hiểu rằng văn-chương cần phải có chính đáng mới được. Vậy nay em xin kể ra sau đây, để các nhà nữ-sĩ ta bình-phẩm xem hai lối văn-chương ấy ai là chính-đáng mà ai không chính đáng, cũng là một sự khảo-cứu về văn-chương của cổ-nhân vậy:

Thơ của bà Hà-thị,

Nghìn thu đâu cũ cõi Đất Thăng-long,
Thảm thảm hỡi Tây nước một dòng,
Tòng trải bao phen mưa gió đổng,
Cát lầm không rõ vẻ phong trong.

Thơ của cô Hồ-xuân-Hương,

Mảnh bèo mấy nước mấy mây lần nữa,
Gió lập trăng non đã mấy thân?
Dòng bạc lênh đênh thuyền ai chở đó tá?
Trên hồ có khách tựa mai đơn?

(1) Có người nói là của bà Bùi-thị-Xuân.

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả: NGUYỄN-VĂN-VINH

Mỗi tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, cuốn bằng hai quyển « Tí-tuyên-tinh bé ái ». Giá bán 3$00
Tiền cước gởi là 0$35 nữa
Mua mau kẻo hết!

Do Võ Anh Dũng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Ta xem hai bài thơ đó, hai nào lời lẽ cũng bóng chuốt lắm, nhưng thử xét kỹ mà xem thì hơn kém thực khác nhau nhiều, khác nhau về lẽ chính đáng đó mà thôi. Hai trên có khi phách, có nghiêm trang mà có cảm khái; còn bài dưới thì xin để nhường các nhà nữ sĩ đính bình xem văn chương và phẩm-cách của tác giả ra thế nào.

Em đã thú thực rằng cái văn-đề này rất khó tất phải nói kỹ lắm mới vỡ lẽ được, nhưng ngặt vì thì giờ bận bịu không được rỗi công, nên hãy xin nói vắn tắt mấy câu rằng : Văn-chương phải *có khí khái, có nghiêm trang, có trung hậu*, mới gọi là văn-chương chính đáng được. Ngoài cái mục-đích ấy thì gọi là lối văn-chương *bà già* không có giá-trị gì.

Thôn-nữ, Lương-thị-Hiền.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Lương-tâm của nhà viết báo

(*Tiếp theo*)

Bây giờ ta thử xét tâm-lý người làm báo như vậy tại làm sao ? Một là không đủ tư-cách một người làm báo mà cứ làm ; kiến-thức tư tưởng không đủ bàn một việc thường, văn chương không đủ viết nổi một bài luận, vắt óc hàng ngày mới được một vài trang, mà phiền thay ! một vài trang ấy chỉ là chuyện tầm thường, một bài xã-thuyết không nên nói đến hay là trong bài có chút tư-tưởng thì lại là câu truyện người ta nói đi nói lại mấy mươi lần rồi. Báo ra hàng ngày, nhà in giục mãi, thành « tăng phải làm liều », vở được chuyện gì cũng đăng, bài nào cũng nhận để cho báo được đầy trang. — Hai là biết báo mình không chạy, chắc không xuất bản được nhiều mà chống lại báo khác, nên dùng lối « khích người » Hễ ai gửi bài công-kích, bỗn tạp nào cũng đăng, để người viết vẫn « một mùa » kia, xưa nay chưa lác nào có tên trên tờ báo, bây giờ viết được một bài gửi đến báo quán, trong bụng chỉ mong đăng cho, nay ngóng mai chờ, tờ khi bỏ bài vào thùng thư, không hỏm nào báo ra mà không mua một số, mở ra trước hết đưa mắt nhìn qua một lượt xem có bài mình không. Người bị công kích thì tìm cách trả lời tức thì phải lật báo viết trước, cãi nhau thành lối thôi chuyện bắt buộc hai bên, phải xem báo hoài. Hết người này đến người khác, thôi chuyện nọ lại chuyện kia, thực là một cách làm cho báo chạy. Báo có chạy thì báo mới sống . . . . . .

Người viết báo có lương-tâm phải thế nào, thực là một điều khó giải quyết ; luận giả chưa đủ tư-tưởng, kiến-thức, mà dám tự đặt vào địa-vị răn đời, nhưng luận-giả thiết tưởng rằng những nhà cầm bút có lương-tâm đã không chịu viết những chuyện quá tầm thường, bỗn tạp để bôi nhọ mấy tờ giấy trắng vô tội kia, chắc phải tìm những vấn đề gì cao hệ đáng bày lên tờ báo cho quốc dân xem ; những điều gì tự mình đã hiểu là đỗ, tự mình lại biết mình kém sức, kém tài thì nhất định không viết, đành gác bút còn hơn : Nhưng viết những vấn đề đáng nói cũng khó lắm thay ! Vì mình phô bày ý tưởng ra làm sao cho trôi chuyện ? Trước phương-diện ích lợi thường có hai cách dùng : Một là cứ lời ngay lẽ phải của mình mà nói, không thiên tư, không vị nể, mà chẳng sợ ai chạnh lòng ; đủ biết trước rằng nói ra thì thiệt đến mình, nhưng người đã có lương-tâm có chí-khí, kiến-nghĩa không làm không chịu, dẫu làm ra có thiệt mình, cũng đứng dưng chịu vậy, mà chảo đời bằng nửa miệng cười. chắc có kẻ cho thế là dại, là khờ vì ở đời cứ luồn cúi, để đánh lừa mất chóng là hơn ; tội gì chịu thiệt ? ! Nhưng những người bẩm sinh ra đã khẳng-khái, thì không thể khép mình vào cái lối giả dối để lừa người được ; cho nên những người đó hay bị tiểu-nhân tìm cách đánh đổ. — Hai là dùng cách « bỏ thuốc đắng vào vỏ ngọt » cho người dời dùng. Vì ở đời, ít người biết nghe những lời nói thẳng. Đối với bực trưởng-phu, quân-tử, thì chân-lý ,.ó thể để trần. Đối với bực trung bình thì chân để cần bọc vỏ. Đối với bọn tiểu nhân, thì phải cần bọc kia lắm, mà vỏ phải ngọt nhiều ; có khi lại không thể dùng lời nói thẳng với họ được, cho nên phải tùy cơ ứng biến. Họ để dùng cái giả-dối, để-họ mà ở đời thì hễ mình đụng đến cái màn che mặt của họ là họ không dung, vì cái sinh tồn của họ ở đó cả. Nếu mình đem chọc thẳng ra cho thế-gian trông thấy cái chân-dung họ, thì khác nào làm mất kế sinh-tồn của họ đi ? Mất kế sinh tồn thì không thể sống được chỉ bằng họ bại mình trước còn hơn. Cho nên xử với tiểu-nhân phải « nghiêm nhi bất áo ».

Hạ ngọn bút viết mà có ích cho người, khỏi thiệt đến mình là cách nên dùng ở thời đại này ; vậy xem thế càng biết rõ những nỗi khó khăn cho các nhà bình bút ngày nay. Không kể những người vô lương-tâm, hoặc vô tư-tưởng : bút cầu họ có dùng thuốc độc đâu ngòi. Ta chỉ nói những nhà cầm bút có lương-tâm. Lúc xử sự cũng nhiều lần vướng. Để là một nhà viết báo cho quốc dân xem, chẳng nhẽ chỉ đi tìm mấy câu chuyện vẩn, hay lấy vài câu sáo cũ để làm cho đầy trang ? Tất phải hạ bút viết những vấn-đề hay, cống hiến những tội thấy đình của công chúng. Nhưng nói ra tất lụy đến mình, mà đã thấy những kẻ vì tư-thù tư-tình mà [illegible] tìm cách phá đổ. Hoặc hay bới lông tìm vết, ý nói một đường bắt quàng ra một nẻo để khép cho thành ân đề phá tan, chỉ bởi tư thù, tư lợi. Ở đời có hai con vật hay phá hại việc người nhiều nhất, là con « ích-kỷ » và con « ghen-tuông », hễ hai con vật ấy còn sống trong lòng người thì người còn xâu xé lẫn nhau ; mà trong cuộc xâu xé ấy, chỉ những người có tài mà không có phận, có tài mà kém kim-tiền, có tài mà thua thế lực bị chết trước. Vì kẻ-vô tài thì cũng như « con dao nhựt », không ai ngắm đến làm gì ; đã không ai ngắm đến, thì vất bỏ ở những khe cửa, mách tường, cho nên không bị hại. Độc-giả cũng nên biết cảnh trường của nhà cầm bút có lương-tâm ngày nay là thế ; nhưng luận-giả dám chắc rằng những bực đó không lấy thế làm nỗi lòng, vì ta đã liều công với tờ báo. Ta đã vì tờ báo mà được lắm người yêu, thì ta cũng vì tờ báo mà có nhiều kẻ ghét. Ghét, yêu, yêu, ghét, tay hai bên phân đối với nhau, nhưng cũng là hai thứ thuốc về để tô điểm bức tranh truyền thần của ta trên báo-chương được thêm nổi về, vì đời góp lại một nửa người đó, một nửa người hay. Chắc những bực ấy đã đọc bài « Chinh-khí-ca » của Văn-thiên-Tướng, nói đến ngọn bút của Đông-Hồ nước Tấn, từ sử của Thái-sử nước Tề, thì ngọn bút công bình kia không có đề cho non thép.

Hỡi những bậc cầm bút có lương tâm ! xin đừng sợ thiệt mình mà bỏ điều nghĩa. Nên nhớ rằng mỗi khi ngòi bút ta vì mài sắc quá mà chạm phải tay ta, mà ta bị thương trong chiến-trường ngôn luận đó, những vết thương ấy là cái dấu tích nó khắc vào mình ta cho người đời trông thấy mà thương mà sợ, mà phân nàn cho ta, cũng như người đi thử nhịp cầu mới bề kia chẳng may bị rớt xuống sông mà thác, về sau những khách bộ hành qua đó đều nghiêng đầu, cất nón mà chào hương-hồn kia còn phảng phất trên không. Tiếng chào của khách qua đường đó là cái phần thưởng của người cầm bút có lương tâm vậy.

Luận giả viết bài này chỉ vì một lòng yêu quốc-văn, yêu giáo-dục mà nói ; nói để nghe chung, không có ý công kích riêng ai cả. Nhưng bài này có đáng tâm-lý mà làm cho ai chạnh lòng, ấy là đàm luận về những kẻ đó.

Thu-Sinh.

Có tiền đào lỗ chôn sâu,
Làm thân giữ của, dại đâu lụ đời,
Ai ơi xin phải nghe lời,
Kịp nên mua phiếu ấy thời mới khôn.
May ra lại được hàng muôn.

VĂN UYÊN

Tết ở Hà-thành năm nay

I

Trải mấy xuân chơi mới bắt-bỏ,
Xuân này sẽ ngắm cảnh danh đô,
Cỏ hoa khác cả lần đất mới
Thợ hóa thua người cách điểm-tô.

II

Một vẻ xuân quang khắp cõi trần,
Nắt Năng sông Nhị ngắm càng xuân.
Vai vế chốn cũ thêm xuân mới,
Chính lúc mùng xuân rất có nhân.

III

Giấy mã vàng hoa bày ngôn-ngang,
Thấy tiền tăng chậu ngạt ngào hương.
Năm nay chuyện lấy chay đàn mất,
Phảo lại từng sang khắp phố phường.

IV

Bạn gái chơi xuân kéo chật đường,
Biết bao kẻ lịch với người sang.
Khôn nhưng thâm lại khôn quàng cả.
Khoé các bậc giỏi cũng cải-lương.

V

Xe ngựa chơi xuân rộn suối ngày.
Dễ thường sang nữa lại tàu bay !...
Mỗi năm xuân mới đời thêm mới,
Càng một càng thêm lắm sự hay !...

Ngẫu-trì, Trịnh-đình-Rư.

Mua vé quốc trái là một dịp tốt vô song, vừa làm giàu cho nước, vừa thêm của cho mình. Ai ơi, dịp tốt ấy, chớ nên bỏ mất.

Cuộc Công-thái Đông-pháp

Ngày thứ chín (13 Mars)

Tại Nam-kỳ

Số người mua trái phiếu	3.436
Số trái phiếu đã bán..	9 654
Số tiền đã thu được...	483.200 p.
Những số thu trước....	2.474.650
Cộng là.....	2.957 850 p.

Tại Trung-kỳ

Số người mua trái phiếu	874
Số trái-phiếu đã bán....	1.467
Số tiền thu được.....	73.350 p.
Những số thu trước.....	814.450
Cộng là.....	887.800 p.

Tại Cao-mên

Số người mua trái phiếu	552
Số trái-phiếu đã bán....	1.276
Số tiền thu được	63.800 p.
Những số thu trước.....	228.650
Cộng là.....	292.450 p.

Tại Ai-lao

Số người mua trái phiếu.	75
Số trái phiếu đã bán....	85
Số tiền thu được.....	4.250 p.
Những số thu trước.....	43.850
Cộng là	48.100 p

Tại Quảng-châu loan

Số người mua trái phiếu.	11
Số trái phiếu đã bán . .	30
Số tiền thu được. . . .	1.500 p.
Những số thu trước . .	8 200 p.
Cộng là	9.700 p.

Tại Bắc-kỳ

Số người mua trái-phiếu.	1.069
Số trái-phiếu đã bán . .	3.353
Số tiền thu được. .	167.650 p.
Những số thu trước .	1.474.200 p.
Cộng là	1.641.850 p.

Số của mỗi tỉnh Bắc-kỳ trong ngày 13 Mars như sau này :

	Số tiền	Số người mua	Số phiếu
Vinh-yên et Phuc-yên	38.350	94	767
Hanoi-Ville	24.300	218	487
Haiphong	16.250	60	337
Haiphong	16.750	73	335
Bac-giang	13.700	125	274
Nam-dinh et Phu-ly	11.500	123	230
Kai-doan	10.400	99	208
Hung-yên	6.800	50	136
Phu-tho	6.500	28	130
Sontây	5.950	23	119
Ninh-binh	5.700	42	114
Kien-an	2.200	20	44
Thainguyên	1.850	22	37
Tuyên-quang	1.700	23	34
Lang-son	800	1	16
Hai-ninh	650	12	13
Hoa-binh	600	7	12
Lai-chau	600	10	12
Quang-yên	550	3	11
Ha-giang	550	2	11
Bac-kan	400	7	8
Lao-kay	300	5	6
Ha-dông	250	3	5
Caobang	200	1	4
Thai-binh	150	2	3
Yen-bay	50	1	1

Vậy số tổng-cộng của khắp Đông pháp biết đến ngày thứ 9 (13 Mars) được như sau này :

Nam-kỳ. . . .	2.957.850 p
Bắc-kỳ	1.641.850
Trung-kỳ	887.800
Cao mên	292.450
Ai-Lao	48 100
Quảng-châu loan .	9,700.
Xiêm là	3 000
	5.841 250 p.

Các nhà mua nhiều nhất :

Danh sách cách các nhà mua trái phiếu tại Nam kỳ, từ một vạn trở lên nay đăng như sau này :

Ngày 5 Mars

Tỉnh Gò-công :

M. Ng.-văn-Hai Phê-hàm	20.000p.
M. Nguyễn-duy-Minh . .	15.000

Tỉnh Sa-đéc :

Một nhà ẩn danh. . .	15 000p.
Hai nhà ẩn danh, mỗi nhà	20 000

Ngày 7 Mars

Saigon :

Một nhà ẩn danh, . .	10 000p.

Ngày 8 Mars

Tỉnh Bến tre :

M. Huỳnh ngọc-Khiêm .	10.000 p.

Ngày 9 Mars

Tỉnh Gò-công :

MM. Trần-công-Hiền .	20.000 p.
Châu-văn-Quốc .	10.000

Ngày 10 Mars

Tỉnh Vĩnh-long :

Mme Monnier tức Lâm-thị-Thanh	10.060p.

Ngày 11 Mars

Tỉnh Sa-đéc :

MM Phan-văn.Tanh. .	15 000 p.
Thái-viêm-Thành .	10.000
Huỳnh-Huân . .	10.000

Ai không mua vé Quốc trái là để hối-hận về sau. Thấy người ta trúng số được tiền, mình không được, của vào tay người, ấy mới tiếc-ma.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 15 Mars này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 6 f. OB.

Quan Thống-đốc Cognacq. — Nghe đâu ngày mai sẽ có chỉ dụ bổ quan Thống đốc Cognacq làm thượng-thư Tri-Sứ-đốc Nam-kỳ.

Ngạch Tư-pháp. — M. Lencon-Barême là Tổng-thanh-tra Tư-pháp viện Đông Pháp nay được về hưu trí kể từ ngày 27 Mars 1922 và được hưởng đủ hàm chánh thứ nhất tòa Thượng-thẩm.

Việc loạn ở Vân-nam. — Việc đấu chiến tại Vân-nam mấy hôm nay chưa hai bên là quân Đô-đốc Đường kế-Nghiêu với quân Nguyên-soái Cố-bình-Thành thì hiện như sau này :

Quân Đô-đốc Đường đã chiếm được Kai-hoa, Mông-tự và Amitchéou. Đô-đốc vẫn bảo-hộ cho các đường xe-lửa và các công-sở của Pháp trong mấy hạt đó.

Nguyên-soái Cố thì phải kéo hết quân lui về Yi-léang và còn phân vân về việc tìm địa-thế để đợi khi Đô-đốc khỏi thế công.

Việc giao-dịch ở đường xe-lửa về phía Bắc Labati hiện nay phải đình hoãn cả (kilométre 70).

Chánh-phủ lại cho.

Bệnh dịch ở Vân-nam. — Ở Vân-nam hiện đang có dịch đã dữ, người chết rất nhiều mà lại thêm được cái dịch khác nữa.

Hiện nay công-sở xe-lửa đã phải phòng-bị mọi cách. Các hành-khách, Tây, Nam hay Trung-hoa đến Lacay đều phải khám bệnh cả.

Các hành-khách Trung-hoa tới Hokéou thì phải xuống, ở Nam-thi có đặt một phòng khám bệnh. Những người ốm và những người ngờ là có bệnh đều phải giữ lại Lao-kay.

Những hành khách vô bệnh thì được giấy thông hành.

Những người đi tới bực nào mà không có thầy thuốc thì phải ở lại Lao-kay trong năm ngày và khi nào có giấy của thầy thuốc cấp cho mới được đi.

Các đồ hành lý của hành-khách qua Lao-kay đều phải tẩy uế cả. Ngoài đồ hành-lý nhà-nước cấm không cho đem những quần áo chăn giường cũ vào trong xứ.

Các tàu xe đến Phố-mới đều phải tẩy uế cả.

BAN một cái xe auto hiệu « MOBILETTE » 4 H P., hai chỗ ngồi. Xe còn mới nguyên, máy thật tốt, 1ốp mới. Xe có chạy nổi 80 km. một giờ.

Ai muốn mua xin viết thư cho : M. Mâsseane, Receveur des Douanes à Sontay.

Các nhà thâu khoán với cuộc Công-thái — Những nhà có tiền kỳ-quỹ nhất định tại Hanoi và Saigon về các việc lĩnh trong nội Nhà-nước có thể xin lấy những số tiền đã ký ký ra được, nhưng phải đàng cả vào cuộc mua công-thái.

Nếu số tiền lấy ra mà không đúng với cái số nhân của số 50 đồng, thì phải nộp thêm tiền cho đúng với cái số nhân ấy.

Những số trái-phiếu mua như vậy vẫn phải là thay số tiền đúng làm kỳ quỹ nhất-định.

Giải nhất trong cuộc đánh quần tennis. — Báo *Opinion* ở Saigon ra kỳ tân văn rồi có đăng rằng MM. Cuttc và Tilf-g, MM Miêng và Chiêu đã đứa lấy giải nhất trong cuộc đánh quần-tennis của hội Saigon và Phan-thiết. Bọn MM. Cuttc và Tiếng đã giật được giải nhất.

Xem như vậy thì biết rằng nước ta bây giờ đã chuộng thể thao lắm.

MM. Cuttc, Tiếng và Miêng là cựu học-sinh trường Thuộc Hanoi và nguyên trước có tập đánh quần tại hội Thiếu-niên thể thao (Jeunesse sportive) ở Hanoi mà quan Tổng-đốc Trần-văn-Thông làm hội-trưởng và ông Trịnh-văn-Hợi ký - sư làm phó hội trưởng.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Ta nên biết, mua phiếu quốc-trái không những chỉ có cái hi-vọng được hàng ngàn bạc mười đồ mà thôi, lại có cái lợi lớn nữa, là sau khi đường xe hỏa Vinh-Đồng-hà làm xong, đường kinh-tế của nước nhà ở đó mà được phát đạt biết chừng nào.

N° 43

TRÀ-HOA-NỮ

(La Dame aux Camélias)

(1)

Truyện-giả : ALEXANDRE DUMAS FILS

Dịch-giả : **Nguyễn-Hải**

— Trễ con !

— Bây giờ tôi chắc dạ rồi, tôi biết mình làm những gì rồi. Nhưng tôi chưa biết người ta nói với mình những gì.

Tôi giở cho *Các-nương* xem mấy bức thư của tôi. Nàng nói :

— Tôi có hỏi mình điều đó đâu. Tôi cũ i muốn biết, lại sao mình lại đến nhà *Bay đăng*.

— Đến chơi.

— Mình nói điều, mình ơ

— Nếu thế thì tôi đến hỏi thăm con ngựa đã bỏ chứ, và xem nó còn cần đến áo và đồ nữ-trang của mình nữa không.

Các-nương đỏ mặt, không trả lời gì cả. Tôi lại nói :

— Mà tôi đã trả mình đem ngựa, đem áo, đem kim-cương làm những gì rồi.

— Thế mình giận tôi ?

— Tôi giận mình vì mình của đến gì, mình không nghĩ đến mà hỏi xin tôi. Nàng mỉm nói rằng :

— Trong một mối tình gắn bó như của đôi ta, nếu người đàn-bà còn có chút phẩm-giá thì đủ trăm đắng ngàn cay cũng phải liều mình, còn hơn là ngửa tay xin của tình-nhân mà để cho mối chân-tình còn có một bên vì lợi. Mình yêu tôi, tôi tin lắm, nhưng mình chưa biết sợ tư-đào nó bước vào lòng của mình tinh yêu những gì như tôi mong mình là vậy. Biết đâu đấy ? Có lẽ một ngày kia, mình trả bằng, buồn rầu chán nản, mình lại tưởng tượng được rằng cái tình gắp-gỡ đó là là một cách khéo mưu mô tính toán. *Bay đăng* là một con mép-giải. Tôi cần gì đến ngựa ? Tôi bán nó đi cho đỡ tốn. Tôi không có ngựa cũng không sao, tôi không tiếc phu gì vào đó nữa Cứ qui hồ mình yên tôi, tôi chỉ cần có thế, tôi không có ngựa, không có áo, không có kim-cương, mình cũng yên tôi được thế kia mà.

Bấy nhiêu lời nàng nói có giọng rất tự nhiên, tôi nghe nàng nói mà nước mắt tôi ứa ra tuôn mưa. Tôi nắm chặt lấy tay nàng một cách rất âu yếm mà trả lời rằng :

— Nhưng, *Các-nương* của tôi ơi, mình đã biết thế nào cũng có ngày tôi biết mình liều như thế, mà đến khi tôi đã biết thì [illegible] không thể nào nhịn được.

— Sao vậy ?

— Vì rằng thế này, mình ạ ; tôi không thể chịu được rằng lòng mình yêu qui tôi mà mình phải thiệt cả đến một thứ nữ-trang. Tôi đây, tôi cũng không muốn rằng, trong một lúc tâng bẫn buồn rầu, mình có thể nghĩ được rằng nếu mình ăn ở với người khác ra thì mình không phải chịu những nông nỗi ấy. Tôi không muốn để cho mình phải một phát nào hối-hận rằng đã trót ăn-ở với tôi. Trong vài hôm nữa, mình lại có ngựa, có xe, có kim cương, có áo khoác ngoài. Những vật đó cũng cần-dùng cho mình đến không khi cần cho sự sống. Có lẽ là đàng buồn cười thật, nhưng tôi yêu mình rực rỡ như thế hơn là một mẹc.

— Nếu vậy thì mình không yêu tôi nữa rồi.

— Nói dại !

— Nếu mình còn yêu tôi thì mình đã để cho tôi yêu mình theo cách của tôi. Mình có làm thế đâu, mình vẫn coi tôi là một gái điếm xa-xỉ là một sự tối cần, mình vẫn tưởng rằng mình phải trả tiền tôi. Mình lấy những chứng cớ rằng tôi thật hụng yêu mình làm một điều bổ nhục. Lòng mình đã không muốn vậy mà mình vẫn nghĩ rằng có một ngày kia thế tất mình sẽ bỏ tôi, nên mình chỉ gì n giữ mà cho đây lấy cái sự tao-nhã của mình, cho tôi khỏi oán ra ngờ vực. Mình nghĩ phải đấy, nhưng tôi không ngờ, mình ạ.

Rồi *Các-nương* toan đứng dậy, tôi kéo nàng lại mà rằng :

— Đó là tôi muốn cho mình được sung sướng và không có thể trách móc gì được tôi, đấy thôi.

— Thế rồi ta bỏ nhau ?

Tôi nói to rằng :

— Sao vậy, *Các-nương*, ai là người chia rẽ đôi ta ra được ?

— Mình ; mình đã không muốn cho phép tôi hiến cái tình-thể của mình, mình còn có cái hư-vinh muốn giữ lấy ngôi vị của tôi; mình còn giữ lấy cái xa-xỉ của tôi khi trước là mình còn muốn giữ cái sự cách biệt trong tình thần rõ chia rẽ đôi ta ; mình còn chưa tin cho rằng : cái lòng tôi yêu qui mình không được đủ quên điều lợi để mà chia sẻ với tôi cần cái của mình, như thế đối ta có thể ăn ở cùng nhau được sung sướng chán rồi ; vậy mà mình lại còn thích phá hết cơ-nghiệp vì tôi, mình thật là nỡ-lộ của một điều nghĩ lăng-lắm. Vậy ra mình thông tôi vì ngựa xe, kim cương, bỏ ngọc với lắm lòng mình yêu qui tôi sao ? Mình thông sự sung-sướng của tôi ở những cái danh-dự hão đó sao, người ta chẳng yêu gì thì thế cũng đi vậy. Nàng, nhưng khi đã biết yêu thì những sự đó thật nhỏ nhen. Mình sẽ trả mợ cho tôi, mình sẽ lại hội đồn cơ nghiệp của mình, mình muốn tôi ! Làm như thế được bao lâu ? Được độ hai ba tháng, đến lúc bấy giờ mình nhận lấy cái cuộc đời tôi bắt định với mình, thì đã là chậm quá, vì đến bấy giờ đến tôi đến thế nào, mình cũng phải thuận, mà một người đã có danh-dự thì không thể làm như thế được. Chớ như bây giờ, mình có đến tám nghìn một vạn quan lợi-tức đã cho đôi ta được sung sướng ở đời. Tôi có gì thêm, tôi sẽ bán đi hết, mà tôi chỉ bán đi như thế là có thể gây được đến hai nghìn lợng một năm. Ta thuê lấy một cái nhà con xinh đẹp ta ăn ở với nhau. Mùa hè đến, ta về ở nhà quê, không ở một cái nhà như cái nhà này, nhưng ở một cái nhà con vườn vẻn vẹn cho hai người ở. Mình tạc-chẻ, tôi đây cũng được ip-đo, đói là còn trẻ, trời ơi, *Armand*, mình đừng đẩy tôi vào cái cuộc đời cũ tôi đã phải ngậm đắng nuốt cay mà chịu khi xưa.

Tôi không thể trả lời được, tôi vì yêu mê, vì ân-ngãi mà hai hàng nước mắt chứa chan, tôi nhảy vào lòng nàng. Nàng lại nói :

— Tôi muốn sắp đặt đâu đấy cả, không phải nói với mình, tôi thừa trả

ĐỒNG-HỒ
VÔ KIỂN
BẢO HÀNH 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng
Có số vuông đeo tay bằng giá rất đẹp
Mặt có kính số vết vỡ quang, số xem giờ ban đêm

Giá . . . . . 5 $ 75

BÁN ở HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Pho Paul-Bert. — HANOI

2009

Ai có giấy quốc-trái bắt cứ năm nào, hay là giấy trái-phiếu riêng của các hội Công-thương mà ai muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chậm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì 5 không có chỗ bán, xin mời đến chậm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
2058 *cẩn-bạch.*

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này kẻ các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải ăn khí quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chút nào cả, này hỡi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ-thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhược tồn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nhân bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 84 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSERUM** giá là 9 hào, đừng và chiều trước khi ăn cơm, thì nắng một thìa xáp, cũng một lọ, thì khỏi bệnh mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Độ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tây theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 0$70 đến 0$80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Độ 1$80 đến 1$90

LE SIROP D'HEMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Độ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sổi dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày tắt chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 8 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cảm 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước nữ nóng, gắp nhiều cho ra mồ hôi. Rồi đừng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống nó nhiều nước nóng nó ở người cho nóng đến thì chỉ trong 36 giờ là khỏi.

Bác-sĩ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Một tập tuần-báo mới. — M. Lê-thanh-Trường chủ-nhiệm báo *Echo Annamite* ở Saigon vừa được phép quan Toàn-quyền cho mở tại thành-phố ấy một tập tuần báo bằng Việt-văn gọi là Nhựt-tân-báo.

Việc cắt mà bách linh đường Quan-thánh. — Dân Yên-quang chúng tôi xin có lời kính cáo để thập phương chư ông chư bà biết cho rằng : Nguyên việc cất những ngôi mộ vô thừa nhận ở gò Nai bỏ Trần-bạch, chúng tôi bắt đầu sửa soạn từ tháng bảy cho đến tháng một Annam năm ngoái, trong mấy tháng ấy trời mưa luôn, nước ngập cả gò, vậy công việc lấy làm gian lao lắm. Trước dân chúng tôi đã nhờ thập-phương đem tâm vào những quả phúc cũng chưa được hoàn toàn hiết bao phí tổn. Sang năm nay dân chúng tôi có nhờ ông chánh, ông phó và các ông trong hội Trí-hòa có lòng giáp việc phúc lấy điền cho một tối hai mẫu 24 tháng 2 Tây được ngót 200 p. 00, các ngài trừ tiền thuê rạp và phí tổn đi còn được 100 p. 40 có giao dân chúng tôi đem về để sửa soạn nơi việc bách linh, hiện nay chúng tôi đang làm. Nay dân chúng tôi có lời kính cáo để thập phương biết rằng hội Trí-hòa trước giúp dân chúng tôi, sau thương đến nắm xương tàn vô chủ, công đức biết là dường nào. Dân chúng tôi cảm ơn vạn bội.

Đồng dân kính cáo.

Trường Thể-dục. — Trong số trước bản-báo đã đăng rằng quan thanh-tra thuộc-địa Norès, sung chánh tòa Kiểm-ngân Đông-pháp xuống thăm trường Thể-dục. Ngày 12 sắp chủ-nhật vừa rồi, ngài lại xuống đánh quần *tennis* ở trường. Ngài thích công việc trường lắm, nên ngài đã đưa cho ông Trịnh-văn-Hợi là giáo-sư trường ấy một món tiền là 30 p. để trợ cấp cho trường.

Một vị quan to có lòng tốt lưu-tâm đến trường như vậy, thì thật là may cho tiền-đồ trường Thể-dục lắm.

Nhà thương An-nam làm thêm nhà. — Nhà thương Annam ở Hanoi nay sắp làm thêm một nhà nữa cho người ốm nằm. Chiều hôm qua tại sở Lục-lộ đã đấu giá làm cái nhà ấy giá định là 9316 $ 30. . . . . 15 °/₀

Các nhà đấu thầu bỏ như sau này :

MM. Kuong-mao -Seng bỏ hụ. . 2 °/₀
Vernenil et Gravereaud. — 13 °/₀
Vũ-văn-Quyền . . . . — 14 °/₀
Đỗ-hữu-Thu thúc cai Ba. — 15 °/₀
Trần-ngọc-Diễn . . . . — 16 °/₀
Ưng-châu-Phủ . . . . — 19 °/₀

Vậy M. Ưng-châu-Phủ được tạm thầu.

Dựng một lớp nhà mới làm trường học. — Đến ngày 1er Avril này tại sở Lục-lộ sẽ đấu giá dựng một lớp nhà mới có gác làm trường học ở phố bàng Than.

Số tiền định là 5 vạn 1 nghìn 869 đồng 62.

Tòa án Đại-hình. — Việc cướp mà bản báo đã đăng ngày hôm qua thì tòa xử như sau này :

Vũ-văn-Xuân tức Lã-văn-Tân phải 20 năm khổ sai ; Hoàng-bài-Tánh phải 15 năm khổ sai ; Vũ-văn-Kiên phải 10 năm khổ sai ; Trần-văn-Mão phải 10 năm khổ sai.

Sáng hôm nay tòa xử việc sau này : Tên Ng.-văn-Long tức Ng.-văn-Hoan và tên Ng.-văn-Xương là phu đồ đám ma ở phố sông Tô-lịch. Hai tên cãi nhau vì đòi nợ 2 hào rồi đánh nhau. Tên Long đâm hụt, lấy gạch ném tên Xương bị thương đau. Bưa vào nhà thương chữa, quan Đốc-tờ nói đầu khỏi cũng thành cố tật, vì choáng óc và giảm một phần tư trong sức khỏe. Hỏi tên Long nhận có ném gạch vì tên Xương đánh nó trước khi lấy, có Đoàn-khắc-Con trông thấy. Tên Xương nhận có lăng mạ tên Long.

Năm 1913 tên Long đã can án du đảng nhưng đã được ân xá.

Tòa xét xong thì phạt tên Long một năm tù.

Bị gạo đã phải. — Sáng hôm qua ở ngõ Phủ-doãn có một cái xe bò chở 14 bì gạo đi đến đó thì cái dây chẳng ngoài đứt mất, bì gạo đổ lổng chổng đè lên người kéo cái xe lấy. Người ta nâng dậy thì thấy người lấy bị thương nặng, phải khiêng ngay vào nhà thương.

Chỉ có dân giã man mới không biết đường xe lửa ích lợi thế nào.

Người nào đã hiểu sự ích lợi ấy, phải cho vay tiền để làm đường xe lửa cho nhiều. Cho vay thế, vừa lợi cho mình, vừa lợi cho nước.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tin tàu. — Số tàu chạy bể đỗ trong cảng ngày 14 Mars 1922 :

Tàu Pháp : *Hanoi, Mailhot, Doumont* : — Tàu Việt : *Pierre Michel, Phi-hồ* ; — Tàu Anh : *Hai-Man* ; — Tàu Nhật : *Ryakoi* ; — Tàu Khách : *Paomin*.

Tòa án. — Tòa án đang tra cứu về việc đội bốn Legros mà nghe đâu lại có cả một nhà thương-mại ở phố Paul-Bert cũng can dự vào đấy nữa.

Lời cảm ơn. — Chúng tôi lấy làm đau đớn mà các báo cùng hết thảy các ông, các bà quen biết, biết cho rằng, thân phụ chúng tôi, là :

M. VINCENT NGUYỄN-HỮU-HẠNH
Hưởng thọ được 65 tuổi

đã tạ thế tại Saigon, ngày mồng 6 tháng hai, thọ là ngày mồng 4 Mars 1922, và xin cảm ơn các ngài đã có lòng tốt đến đọc kinh, xem lễ, phúng viếng cùng chia buồn với chúng tôi.

Nay kính cáo
Auguste, Nguyễn-hữu-Đức và cả họ.
80, Rue de Paris — Haiphong.

Cô-đầu chạy tán loạn. — Tối hôm chủ-nhật ở xóm Cảnh-giả có mấy người Hoa Tây đi hát ả đào, nhưng chẳng biết chị em không hiểu tiếng hay là ngại điều gì mà không nhà nào tiếp cả. Bởi vậy mấy người lính toan sự lôi thôi thì chị em bỏ nhà chạy trốn sạch, thành ra cái quang cảnh tối đó thương tự như Thành sầu vậy. Đến tối thứ hai vừa rồi chị em cũng còn sợ, chỉ e họ xuống lần nữa, nên lớn bé những nhỏ bảo nhau sắp chăn sẵn, hễ thấy lính đến là phủ thác cửa nhà cho Thổ-công.

Chú lấy hoa tai làm gì. — Thị Hai là vũ-đầm, nhà ở phố Nhà thờ số 2 kiện chú Khách Lo-quang-Choui là chủ-nhân hiệu chụp ảnh A-kit thâu của thị một đôi hoa tai giá 16 p 50.

Đảng giật khăn. — Đảng giật khăn trước kia chỉ kiếm ăn quanh quẩn ở phía đường sắt phố Đầu-cầu, chứ bây giờ thì chúng lại tấn mát ra khắp trong thành-phố. Không những chúng chỉ giật khăn của người ta mà thôi đâu, bây giờ chúng lại còn giở cả cái thủ đoạn vừa đánh vừa cướp nữa. Hôm 8g M. Bùi-hữu-Long buôn bán ở đường Chavassieux đi chơi về bị đảng nó ra đánh rồi cướp mất một cái khăn lượt hẳn hòi mới. Bảy bà con tu có đi đâm nên cẩn thận.

Gian trá. — Người tây-phái sở bảo-xa tên là Trần-hữu-Sự, 23 tuổi, nhà ở phố Paris số 76 phải tống giam vì làm sự man trá lấy trộm của sở một món tiền hãy đồng bốn xu.

BẮC-GIANG

Một đám tế khác thường. — Đền đức Quốc-mẫu ở gần sở tại phủ Lạng-giang. Đền này là một đền anh linh nhất trong hàng tỉnh. Nay nhân gặp tiết Trọng-xuân các bà đồng và các bà đi lễ có dựng lên một hội tế Thánh, mở rạp dất bọc, rủ rèm thêu, câu đối khảm, trên vẽ các tranh tứ bình, dưới bày trầm thức hoa quả. Giữa đêm mười một, rạng ngày 12 An-nam, các bà đồng thay thoa quần, mặc áo mũ, vào tế Thánh. Bà mệnh bái đội mũ hoa-mai, mặc áo tấc xanh, đeo thẻ bạc, mặc xiêm vàng, còn các bà hành nghề, thì khăn nhiễu hồng, áo tấc xanh, bít tất trắng, thị-lập bồi tế, thông xướng. Đọc văn, nghe cũng êm tai, trông thật đẹp mắt và xem kiểu các bà hưng lên hải xuống, thật là một một anh hùng ; bi..., bi...., tăng...., tăng...., thật là vui vẻ, nhờ Thánh mạnh khỏe, tu lại tế luôn.

Thật là văn-minh quá.

Tiến lai cảo.

Này, chớ ngại có tiền trăm bạc chục, mới mua được phiếu quốc-trái. Kẻ có một vài đồng, người có năm ba đồng, ta khéo rủ nhau góp vốn lại mà mua, thành lình trúng được một vạn, cái lợi đó ta chia nhau, thành ra ai cũng nên giàu có cả.

CHÁNH-PHỦ TOÀN-QUYỀN ĐÔNG-PHÁP

Phát-hành 123.600 trái-phiếu, giá mỗi trái-phiếu là
50 đồng bạc

CÓ RÚT SỐ, TRÚNG ĐƯỢC TIỀN

CHẲNG LÂM LẮM TRONG BA MƯƠI NĂM SẼ HOÀN LẠI HẾT

GIÁ TIỀN PHÁT HÀNH MỖI PHIẾU LÀ 50 ĐỒNG

Cả 123.600 trái-phiếu mỗi năm đều được dự bốn kỳ rút số. Mỗi kỳ rút số có những số được lĩnh tiền như sau này :

Kỳ rút số ngày 1er Juin và ngày 1er Décembre	
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	10.000 đồng
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	1.000 đồng
12 trái-phiếu được hoàn lại bằng	500 đồng
1.016 trái-phiếu được hoàn lại bằng	100 đồng
Kỳ rút số ngày 1er Mars và ngày 1er Septembre	
4 trái-phiếu được hoàn lại bằng	1.000 đồng
26 trái-phiếu được hoàn lại bằng	500 đồng
1.000 trái-phiếu được hoàn lại bằng	100 đồng

Như vậy mỗi năm cả thảy có 4.120 trái-phiếu được hoàn lại bằng 471.200 đồng bạc mà trong số tiền hoàn lại ấy, có 2 lô là 10.000 đồng, 10 lô là 1.000 đồng và 76 lô 500 đồng.

Kỳ rút số thứ nhất định vào ngày 1er Juin 1922

Những trái-phiếu trúng số, thì ngày 15 tháng tới sau ngày rút số được lĩnh tiền, mà số tiền ấy phải trừ tiền thuế theo như lệ thường còn bao nhiêu thì lĩnh tại các ngân-khố ở Đông-pháp.

Tiền mua trái-phiếu sẽ nhận từ ngày 5 đến ngày 28 Mars 1922 tại tất cả các ngân-khố Đông pháp, tại các phòng giấy bưu-chính các thứ, và tại tất cả các chi điểm của nhà Đại-pháp Hối-lý ngân-hàng, không phải mất thêm phí tổn gì cả, mà cũng không có hạn chế số tiền nhận đến bao nhiêu là cùng. Song các sở bưu-chính chỉ được thu số tiền mua phiếu đến bằng hay là kém giá tiền 10 phiếu mà thôi.

Chánh-phủ Toàn-quyền Đông-pháp được quyền giảm bớt phiếu đến mua.

Mua 10 trái-phiếu hay ít hơn 10 trái-phiếu thì phải nộp tiền ngay tức số ; còn những số trái-phiếu mua ngoài cái số mười phiếu, thì lúc đến mua phiếu phải nộp một phần chia năm giá tiền, nghĩa là mỗi một phiếu phải nộp ngay 10 đồng ; còn thiếu lại bao nhiêu thì chậm lắm là lúc nhận giấy trái-đơn nhất định phải nộp nốt.

Những trái-đơn nhất định sẽ giao cho các nhà mua phiếu ngay lúc hết hạn mua phiếu và trước ngày rút số kỳ đầu.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Lạ mắt cũng ưa nhìn. — Buổi chiều hôm 6 Mars, lúc bấy giờ cũng vào độ sắp năm 5 giờ, khi trời mát mẻ êm đềm, không có sự gì lạ. Nhưng anh khéo thay, một vị phi-thường kia ở đâu đi đến, cỡi một chiếc phi *ao* từ từ bay tắt ngang qua bến xứ. Nhân ở trên không khí xuất hiện ra một cảnh kỳ quan như thế mà dưới bình địa nầy tự nhiên đương lặng lẽ bỗng thấy ồn ào. Người đương nằm nhỏm cũng dừng chân ngẩng cổ lên trông, kẻ đương ngồi trong nhà cũng lật đật chạy ra sân vác mặt đứng ngó. Nghĩ cũng hay, huyện nào một khi rồi lại lặng im như cũ. Cái máy bay qua khỏi rồi chỉ còn nghe những tiếng chào xáo của người ta hỏi lẫn với nhau « mô rồi ; bay mất rồi ; tôi trông chưa rõ ; tôi chưa kịp trông thấy v. v. » Có người vẫn chưa tin rằng có thật cái tàu bay, vì lẽ nào chỉ chưa chi được xem hụt ; thế mới biết những kẻ kém đường kiến thức thì bao giờ cũng vẫn chậm thiệt thòi.

Chết đuối. — Có ba chàng niên thiếu học-sanh, nhân gặp ngày hưu hạ rủ nhau đi dạo phố và cấp tốc ; cấp xong lại đi ngao du một chặp mới trở về nhà. Khi đi qua Hòa-mỹ, trông thấy cái khe nhỏ bên cạnh đường, nước chảy trong sạch, ba cậu đứng ngắm chơi, lấy làm thích mắt lắm. Hôm ấy trời nắng nực, ba cậu lại vừa mới cấp tốc, trong mình ngứa ngáy khó chịu, bèn bảo nhau đi tắm. Cậu thứ nhất cởi áo quần nhảy tõm xuống trước, bơi hụp bì bõm xem ra dáng đắc ý lắm, chẳng hay loáy hoáy thế nào sa chân trượt thẳng ra ngoài sâu, chới với chỉ một chốt thì ngộp mất. Cậu thứ hai trông thấy bạn mình làm cơ nguy cấp, vội vã nhảy xuống cứu ; nhưng rủi sao lại bỗng cũng bị uống nước đã xuýt chìm theo với bạn rồi. Nhờ có cậu cậu thứ ba trông thấy hoảng hồn, kêu gào rầm rĩ, may gặp người đến cứu được đem lên bờ xã nước ngay ; tội nghiệp thay chàng ta mới lĩnh

(*Xem trang thứ tư*).

Sự giàu-sang có khi ở đâu đem lại như trong giấc hoàng-lương. Những muốn mong được giàu sang như thế, trong tay phải có vé quốc-trái, mỗi vé 50 đồng mà rút số trúng này mai được ngay một vạn bạc hẳn-hoi.

Công-ty Chế-điện Đông-pháp

Sở coi việc đặt và chữa đồ điện

Công-ty Chế điện Đông-pháp có lời bá-cáo để các nhà mua điện biết rằng : hiện nay công-ty có thể đặt những đồ như đèn thắp, máy quạt, máy chạy.

Các công việc ấy công-ty tính giá hạ theo như điều kiện chuyên môn đã định trong điều-lệ.

Những đồ thuê công-ty đặt, thì công-ty bao cho một năm.

Ngoài những việc đặt đồ điện, công-ty lại còn nhận những việc sau này, mà lĩnh giá rất rẻ.

1° Bán quạt treo và quạt để, đủ các thứ kiểu ; cho thuê quạt để.

Những nhà muốn thuê quạt, nên cho công-ty biết trước ngày 15 Avril.

2° Bán và cho thuê động-cơ lửa hay nhiều mã-lực thế nào cũng có.

3° Chữa các cơ-khí và điện-khí như quạt máy, động-cơ, máy đốt điện, máy dùng làm thuốc, máy chữa điện, v. v..

4° Xem xét việc lắp máy, cũng là bán các thứ máy chế điện thắp đèn ở trong nhà, cùng là đặt các máy thụt, v. v....

Có tiền mà giữ một chỗ không tìm cách để làm cho sinh sôi nảy nở ra ấy là có tội với nước nhà đó, vì trong nước hiện đương cần đến lắm để làm đường xe-lửa, xe-lửa mà làm xong thời suốt dân gian đều được giàu có thịnh vượng

Hiệu bán sách, giấy, bút, truyện, cùng các thứ dùng trong phòng giấy.

KIM-GIANG

74, rue Yên-Ninh — Tél. 74 — Hanoi

Chữ ngọt ở đâu, không kiếm được ở đây, nhưng hiệu mới có nhiều thứ giá phải chăng và giữ bằng được lời giao-ngôn trước bán (*entière remboursement*)

Tiên ăn uống xa xỉ, quá khẩu thành tàn ; tiền cờ bạc chơi bời, hại thân vô ích ; sao bằng mang tiền đó mua phiếu quốc trái, công-lợi tư-lợi, hai đường vẹn hai.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ tư :
TRẦN-VŨ
Về mùa xuân này nhiều ngài hay đi văn cảnh đến ngài, vậy bản-hội xin phỏ điển.

Tối thứ năm :
THẠCH NHÂN THỦY LỆ
Bách hạnh hiếu vi tiên, Nguyên-Thuận có tiếng hiếu cảm đến qui-thần. Lạ nhất chỗ người đã hiện lên cứu chàng.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 15 đến thứ ba 15 Mars 1922

Ba buổi hay ngày thứ năm có chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

« MATHIAS SANDORF »
Chia làm 2 hồi

Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu-thuyết của Jules Verne

KỲ NÀY CHỚP HỒI THỨ HAI

NGHĨA VỤ CỦA KLIVERS BÁC-SĨ
Phiên dịch rút mỹ thuật giai bản bởi cảm
M. Georges Buysleulx

NHÀ BÁO MÙI
85 giây nói 322

Nhà ba mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 40, (Route Mandarine).

Có đông các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay giáo-bạch
Quản-lý, M. Tạ-duy-Tư

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các qui-khách mua bảo thắp có đăng các hạch của bản-hiệu đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không ghê được, lại mất thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình cùng qui-khách rõ cho và xin các ngài xét rõ đã có lòng chiếu-cố bản-hiệu thì sin nhận rõ :

« Nhà Bản-thuốc Lê Montès có đăng-bố lên chương mà ở ngay giữa phố Trống-thiếc, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Dr. Montès,
84, Rue Paul-Bert Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cúng HS Petrus Ký (67-74) Tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

thì liền vội chỉ tay xuống nước, tỏ ý ra dấu cho người ta biết rằng dưới ấy còn có một mạng nữa, thì cũng dương khi ấy người ta đã vớt được xác vào thuyền lên rồi, nhưng mà thấy sắc da đã trắng ngợt, mình mẩy đã lạnh ngắt cứng đờ, phải chịu vô phương cấp cứu.

Nghe đâu cái cậu bị chết đuối đó cách mấy hôm trước một vừa cứu được một đứa bé sa chân trợt xuống khe, bởi cớ ấy những người hay tin mà quí nọ rằng con « nịnh qui » nào đó vì tức mình cậu ta đã làm thoát nạn cho đứa bé mà hẳn định bắt thế mạng cho hẳn hôm trước, cho nên hẳn thì mà bắt cậu ấy cho bõ. Lời nói ấy phỏng có ai cho là phải hay không?

QUẢNG NAM

Cá hổ. — Mấy bữa trước trời động, những chiếc thuyền nghề đến đêm không dám ra bể mà soi cá hổ.

Nay bể lặng đều tối lại trông ra bể đã thấy đuốc kẻ nghề đi câu cá nhấp nhoáng vô số, đẹp hơn sao sa.

Những nhà buôn có nên hiểu cách làm cá khô để trữ lại qua mùa mưa gió mà bán sẽ được vô số lời, chớ để cho các nhà nghề gặp khi sẵn có thì bán rẻ. ấn bỏ xài phí khá tiếc.

Trong Quảng phơi cá thường dùng nhiều muối quá, cho nên lắm khi con cá ngon mà chỉ vì mặn quá cho nên người các xứ ít ưng ăn, như vậy thời đã tốn muối mà lại mất đi mối lợi vậy.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu thì cần phải điều trị cho tới khi hết ra mủ. Khi đã hết ra mủ rồi, nhưng nếu xem xét kỹ lưỡng trong niệu ống thấy giấy khí ẩn tiềm tàng thì thầy cũng ra một thứ nước đàm nhờ và đặc như sợi chỉ vậy. Ấy là một cái tàng chứng còn phải điều trị bằng thuốc santal monal, nếu không thì bệnh ở bàng-quang và ở thận không thể nào tuyệt hết nọc được. Bệnh nầy nếu chưa tuyệt hết nọc mà để cuối ngày vợ thì thực là một điều rất nguy hiểm cho cả bản thể, vì bệnh rất chuyển sang người đàn bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng, phải yếm rồi có thể làm mất đường sinh dục được.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh ấy thì không cần gì đến bằng thuốc santal monal nữa. Thuốc nầy dùng theo cách hòa hợp mà bào chế ra, chuyên trị về chứa bệnh lậu và làm cho khỏi lây sang các cơ quan khác nữa.

Không cần gì ngủ riêng mà bằng khi bị bệnh lậu ta chentilling lời bạn ta từng chỉ mà dùng những thuốc không có giá trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc santal monal mà dùng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc santal monal làm cho nước tiểu thành ra xanh rêu các nơi, nào bàng-quang, nào qui thận và làm cho bệnh rất là chóng khỏi, vì thuốc nầy bào chế bằng những dược phẩm mạnh mẽ và hiệu nghiệm vô cùng.

Ở các hàng bào-chế ta đều có bán cả.

2855

NỘI-PHÁP-THƯƠNG-TÀI-XÃ

Số 7, ngành trường Tourane

CÓ BÁN: Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Robillot.

Một ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề chữa xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến để mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Theo lệ mới — Muốn dùng thuốc nếp phải xin đơn quan Đốc-lý người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc tổ nọc: làm thuốc, mỗi một không muốn làm việc gì; dùng thuốc hay hay làm!

THẦY thử hàm-hiệu hay hàm: Các thứ thuốc nước được in rõ tên vào đơn nhãn thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE.

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai.

THUỐC HO CÓ SIROP PECTORAL đặc-sệ, ai mắc.

THUỐC LAO chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống — 2 $ 00 và 30 viên

thuốc tiêm — 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chứng bí mật hay cũ: chứng thuốc ancienne ou nouveau et tous autres blennorragies sans Bière. Bien lire notice jointe. Thuốc nầy đã khiến được cả số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị chứng bệnh đàn bà: Kinh nguyệt không đều, hay là bế kinh kinh đau đớn mình mẩy, như đau lưng, gió sưng, uống thuốc nầy đều mau hết. Mỹ lại muốn trị trong mình đi nơi khác.

BỔ BUỘC THUỐC

BỔ DƯỠNG RẺ TIỀN NHẤT HÓA-HỌC

ĐỒ MỚI SẢ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh, hiệu LUMIÈRE và JOINTRE

vẽ giấy-ảnh, thước Ultra-z và thuốc Eromure

Bán cuộn và bán bao kín

Bảm cắt và bảm lỗ

« THUỐC DẺRÉ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai lắt lẻ mới hay cũ. Dùng thuốc trừ nọc thì nên uống thuốc nầy cho tốt nọc! Dùng thuốc khác thì chữa cho phải uống thuốc nầy thì uống chữa khỏi liền được! Thuốc nầy rất hay, rất qui: ai chẳng hay ai đến mà sinh đục, lại bổ sức cho người ra khỏe.

Muốn dùng thuốc nầy trong nội trong thì nên mua mỗi chai lớn litre. Giá có 1 $ 00 mà thôi.

TAM TỈNH Y QUÁN

Hiện chúng tôi nay có thầy thuốc ẩn mạch, biết thực hư khí-nhiệt, trị bệnh biết nội ngoại của nguyên, hoàn tất cao đan chế luyện tinh tế, hiệu nghiệm lắm lắm, đến chứng cực nguy cực trọng, mà sẽ uống phèo còn chữa cũng được khỏi sinh khỏi tử, hiệu Tam-Tỉnh-Y Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 91. Hanoi.

Xin kể các bệnh như sau nầy:

Một thương ngoại cảm chư bệnh, thai tiền sản hậu chư bệnh, tiểu nhi cam kinh tế tị chư bệnh, tinh trị kinh niên tàu lụng đau tức ho lao ôm xuyễn, phù thũng cổ chướng tinh, bạch chọc hạ cam, chí dương mai, dân bà kinh nguyệt bất điều, khí hư huyết bế, bạch đới, sích đới.

Thuốc lậu đặc biệt giá:

Một chai thuốc nước thụt	0 $ 50
Ống thụt	0 50
Một hộp thuốc uống	1 00

2007

SOCIETE ASIATIQUE D'IMPORT ET D'EXPORT

Số 21, Rue Jules Ferry, ở Haiphong

CÓ BÁN: Vải, dạ, len, rượu vang, rượu sâm banh, rượu cốt nhắc, các thứ đồ hộp, vân vân.

Ai muốn hỏi gì, hiệu ấy sẽ sẵn lòng trả lời và sẽ gửi ngay các mẫu hàng đi.

2076

OMEGA

CÓ BÁN TẠI:

GRANDS MAGASINS REUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu.

2076

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM »

Hà nội, ở phố hàng Trống.

Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều hàng gửi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bán-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Mỗi cái cả cước 2 $ 70 Đáng xinh lắm!

Bản-hiệu mới sang nhiều đồng-hồ vỏ kền, dáng xinh đẹp, máy kép chạy thực tốt, bảo hành 2 năm, giá mỗi cái cả cước 2 $ 70. Hễ lấy từ 3 cái trở lên chúng tôi xin chịu tiền cước, và hạ giá mỗi cái tính 2 $ 50. Gửi cách lĩnh hóa giao ngân.

Xin quý khách chiếu-cố cho, mau mau kẻo hết.

2024 TONG-YUNE-TAI, 49, Phố hàng Ngang, Hanoi

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN

HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN:

Tàu BẠCH-THẠCH-JADE) chạy Hải-phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong

Tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định

Tàu BỒNG-LỘT chạy Hải-phòng Nam-định.

Tàu TÂN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes), Lâm.

Tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng Kiến an.

Tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng Hongay.

Tàu ĐỆ-ĐỆ chạy Hải-phòng, Hải dương.

Những hàng hóa thì phải xếp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành

Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng

Phố Bonnal số 84 — Phố Tourane số 9

TÉLÉPHONE N° 251 2011

CAFÉ. RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 36 ngang cửa Nhà-Thơ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe Ô-TÔ cho các quí-khách đi ga, nếp ở các tỉnh

Giấy nói số: 280 — hoặc số: 450

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán

2007

BẠCH-THÁI-BƯỞI

CÔNG-TY

HÀNG TÀU SÔNG BIỂN

TÀU CHẠY PHIÊN KHẮP các ngọn sông Bắc-kỳ;

TÀU CHẠY VEN BIỂN Bắc-kỳ và Trung-kỳ;

TÀU CHO THUÊ cả chuyến;

TÀU HẢI THUYỀN và cứu-lan;

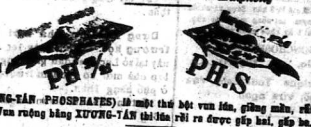
Bản-tự cũng có bao cả hàng hóa nước-ngoài nhập-cảng

Ai cần điều gì xin hỏi tổng-cục tại Haiphong và các phân-ty tại Nam-định, Hanoi, Tuyên-quang, Việt-trì và Bến-thủy

2006

SOCIETE DES PHOSPHATES DU TONKIN

133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN (PHOSPHATES) là một thứ bột vun lớn, giống mầu, rất tốt, Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÂN thì lúa rất to được gấp hai, gấp ba.

Hội thương tôi kính mời công cử người đứng ĐẠI-BIỂU

Ai muốn hỏi han gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cửa-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, bằng lấy tại nhà-máy ở Haiphong

28 $ 00 một tấn PH. 7 0/0. Thứ bột đã vun ruộng-chua.

32 . 00 một tấn PH . S Thứ bột này thì ở ruộng cả ruộng-chua, ruộng-cạn

2035

No 27

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nói xong, tức-khắc sai Hình-bộ quan thẳng tới *Giang làng* để bắt gia-quyến *Hoàng-phủ-kính*. Binh-bộ quan lại qui xuống tâu rằng:

— Này *Hoàng-châu* ngu cấp như vậy, xin bệ-hạ tuyển tướng để đi dẹp giặc.

Vua *Thành-tôn* giao cho Binh-bộ hội nghị, xem ai là người tài-giỏi thì tiến-cử lên để dùng. Binh-bộ quan tâu rằng:

— Muốn tâu bệ-hạ, có quan Trấn-ủy đại-tướng-quân là *Dương-bình-nghĩa*, tuổi đã 5 tuần, nhưng tiễn-lực vẫn còn cường tráng, lại tinh thông các võ-nghệ, có thể đương cái trọng-trách ấy được.

Vua *Thành-tôn* tức khắc gia phong *Dương-bình-nghĩa* làm nguyên-soái, cử binh sang *Đông-châu* và cho được tiện nghi hành-sự. Lại nói chuyện về *Hoàng-phủ-kính* là *Đoãn* phu-nhân có người anh ruột tên gọi *Đoãn-thượng-khanh*, nguyên tiền-sĩ xuất thân, làm quan Ngự-sử. Hôm ấy cũng đứng ở trong triều, nghe được việc ấy, chẳng còn hồn-vía nào nữa.

Khi về đến nhà, nét mặt vẫn còn khiếp sợ, vợ là *Trình* phu-nhân hỏi rằng:

— Hôm nay phu-quân vào triều, có việc gì mà khiếp sợ như vậy?

Đoãn-thượng-khanh gọi *Trình* phu nhân và con gái là nàng *Lan đài* cùng vào trong một cái phòng kín, rồi thuật đầu đuôi cho nghe. *Trình* phu-nhân thất-sắc mà rằng:

— Nếu vậy thì tính-mệnh gia tỉ (trỏ *Đoãn* phu-nhân) ta nguy mất, biết làm thế nào!

Đoãn-thượng-khanh nói:

— *Hoàng-phủ* nguyên-soái chắc là bị quân giặc giam-cầm, chứ không phải đầu hàng. Việc nầy chỉ lại quan Tuần phủ *Sơn-Đông* đó thăm không địch mà mạo tấu đó thôi. Thương-hại thay cho gia-tỉ ta phen nầy bị bắt thì khó toàn được tính-mệnh.

Trình phu-nhân kinh sợ mà rằng:

— Sao phu-quân không tâu xin bảo nhận là *Đoãn* phu-nhân nguyên-soái quyết không đầu hàng quân giặc.

Đoãn-thượng-thanh nói:

— Quan Tuần-phủ *Sơn-đông* dáng biết kẻ tội *Hoàng-phủ* nguyên-soái là người phản-nghịch, khó giữ toàn được tính-mệnh, và thêm dị-luy đến ta. Nhà-người cẩn phải nhớ điều ấy.

Đoãn-qui vâng lời, rồi lên ngựa đi ngay. Hình-bộ quan phụng tuyệt triều-đình đem quân ra bắt gia-quyến nhà *Hoàng-phủ*, dẫu có khẩn cầu thật, nhưng ngày đi đêm nghỉ, vẫn không bao giờ nhanh chóng được bằng *Đoãn-qui*. Chẳng bao lâu *Đoãn-qui* đến *Hồ-quảng*, thẳng tới *Giang làng*, tìm vào nhà *Hoàng-phủ*.

Đoãn phu-nhân trông thấy, liền hỏi:

— Chẳng hay có việc gì khẩn cấp mà nhà-người hoảng-hốt tới đây như vậy?

Đoãn-qui đang dặt toan nói, nhưng thấy bên cạnh có mấy đứa nữ-tỳ đương lại ngập ngừng không dám nói. *Đoãn* phu nhân biết ý liền đuổi mấy đứa nữ-tỳ ra, rồi hỏi:

— Có việc gì nhà-người cứ nói.

Đoãn-qui thấy xung quanh vắng-vẻ không ai, mới nói:

— Dạ dám bẩm phu-nhân. *Hoàng-phủ* nguyên soái phụng mệnh đi đánh giặc, chẳng ngờ quân giặc đông yên-thuật bất được nguyên-soái và tướng tiên-phong đem giam-cầm một nơi. Nay triều-đình tin lời sàm-hàng, nghi cho quan nguyên-soái đầu hàng quân Phiên, lại đến quân Phiên về đánh *Đông-châu*, vậy có sai quan đem quân đến bắt gia-quyến. Lão-gia tôi sai tôi đến đây báo trước, để phu-nhân biết mà đem công-tử liệu đi, kẻo khi quan khâm-sai đến thì khó giữ toàn được tính-mệnh.

Nói xong, lại thò vào trong mình lấy ra một cái thư cuốn cặp lại, trao cho *Đoãn* phu-nhân, rồi nói:

— Lão-gia lúc ấy việc tối-tấp, đã đem bức thư để ở trong cuốn sáp nầy, xin phu-nhân mở ra thì thấy.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nằm gần con nhỏ mới mở cuốn sáp, lấy bức thư ra, rồi mấy mẹ con cùng xem. Xem song, ai nấy đều sợ-sệt thương khóc.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa gạt nước mắt mà nói với *Đoãn* phu-nhân rằng:

— Thân-phụ con đến bị bắt, cũng không khi nào chịu đầu-hàng để dụ dỗ đến gia-quyến. Việc nầy chắc tại *Lưu-tiếp* có tình xúi-giục quan Tuần-phủ *Sơn-đông* đặng biếu mạo-tấu, muốn báo thù-thì mà làm hại nhà ta đây.

Trường-hoa tiểu-thư nói:

— Nếu như vậy thì thân ta phen nầy thật là tan nát.

Đoãn-qui nói:

— Khi tôi lâm-hành, lão-gia tôi cũng nói như vậy nhưng lại dặn chớ nên khóc-lóc, kẻo việc tiết-lộ ra thì khó lòng trốn-thoát được. Lại dặn tôi phải tìm một nơi nhà trú mà yên-nghỉ, để dợi nghe xem tin tức thế nào. Vậy phu-nhân nên mau mau viết thư trả lời, giao cho tôi gửi, để tôi tìm ra nhà trọ.

Trường-hoa tiểu-thư khen phải, rồi ngảnh lại nói với *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rằng:

— Hiền-đệ nên hỏi 50 lạng bạc và châm lửa ra đây.

Đoãn phu-nhân hỏi:

— Con bảo châm lửa làm gì...

Trường-hoa tiểu-thư nói:

— Châm lửa để đốt bức thư này đi.

Đoãn phu-nhân nói:

— Hãy thu-thập ... gì phải vội mà đốt thư đi.

Trường-hoa tiểu-thư nói:

— Nếu còn bảo ... thì khi quan Khâm-sai đến ... thì không khỏi mà bảo toàn được tính mệnh. Chi bằng ta đốt ngay đi, cho khỏi đến nỗi dị-luy về sau.

Đoãn phu-nhân khen phải. Khi *Hoàng-phủ thiếu-hoa* nghe lọt vào tai, bèn đưa thư cho *Trường-hoa* tiểu-thư châm lửa đốt đi, rồi gọi *Đoãn-qui* mà bảo rằng:

— Ta cũng muốn viết thư mà kể... nhưng sợ việc lại tiết-lộ ra, chi bằng không viết là hơn. Còn 50 lạng bạc này, ta cho nhà-người ra nhà trọ mà yên nghỉ, đợi xem khi-cục thế nào, bấy giờ hãy về.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN